

Torre Nova de Cal Pons

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Bosquet de Cal Pons s/n, Colonia Pons, 08692-Puig-reig
Emplaçament Colònia Pons

Coordenades:

Latitud: 41.96487
Longitud: 1.8836
UTM Est (X): 407491
UTM Nord (Y): 4646478

Classificació

Número de fitxa 08175 - 129
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Historicista Contemporani
Segle XIX-XX
Any 1897
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Deteriorament de les façanes i de les teulades. Aconsellable una restauració integral atesos els valors arquitectònics, artístics i simbòlics de l'edifici.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL
Número inventari si, IPA 3660

Generalitat i altres inventaris

Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Puig-reig

Fitxes associades:

[Convent de Cal Pons](#)
[Xalet del Director de Cal Pons](#)

Sant Josep de la Colònia Pons

Xemeneia de Cal Pons

Resclosa i canal de Cal Pons

Torre Vella de Cal Pons

Autoria de la fitxa

Rosa Serra Rotés i Jordi Piñero

Data de registre de la fitxa:

dj., 03/03/2011 - 01:00

Descripció

La torre nova fou acabada a l'any 1897. Es tracta d'un edifici de planta quadrada de la qual sobresurten dos cossos poligonals, un a llevant, on hi ha l'entrada principal i un altre a ponent en forma de tribuna. Té planta baixa, dos pisos i golfes. L'exterior és completament arrebossat, encara que actualment l'estat de la façana sigui molt malmès, L'única decoració es situa a les portes i finestres en un estil clarament gòtic, amb decoracions florals, de bestiar medieval i gàrgoles. Les obertures també estan emmarcats per motlures que recorden l'esquema de la torre vella (BIPPC 36).

Cal destacar el repertori decoratiu a l'interior, especialment el situat al vestíbul, on es representen temes al·legòrics als continents. Els salons són profusament decorats amb temes adients a les seves funcions.

Observacions:

En aquesta torre hi féu estada, l'any 1908, el rei d'Espanya Alfons XIII. Es propietat de l'Ajuntament de Puig-reig que té el projecte d'ubiar-hi les noves dependències municipals.

Història

L'impulsor de Cal Pons -una de les colònies industrials més interessants de Catalunya a nivell urbanístic i arquitectònic- fou Josep Pons i Enrich, nascut a Manresa l'any 1811, descendent d'una família manresana vinculada a la indústria de la seda durant el segle XVIII. Josep Pons esdevingué, a partir de mitjan segle XIX, un important industrial cotoner que fou, també, polític, fundador de la Caixa de Manresa i promotor del ferrocarril de Manresa a Berga. Josep Pons, l'any 1875, comprà els terrenys de Cal Garrigal -que posteriorment amplià amb la compra de més terrenys de masies dels voltants- amb la intenció de construir-hi una colònia industrial. L'any següent obtingué el permís d'aprofitament industrial de l'aigua del riu Llobregat i seguidament féu construir la resclosa, el canal, la sala de turbines i la fàbrica, que s'inaugurà l'any 1880. Un dels edificis més importants de Cal Pons, pels serveis que acollia, fou el que es construí, annex a l'església, l'any 1893. Aquest espai incloïa l'escola, el convent de les monges, la residència de les noies i el teatre. Els edificis més emblemàtics -per la seva espectacularitat- de la colònia, però, eren i són uns altres: l'església i les torres dels amos. L'església, inaugurada el 1887, fou qualificada, per la premsa de l'època, com la "Catedral de l'Alt Llobregat". Les dues torres, situades al voltant d'un jardí, foren construïdes abans de l'any 1885 (la vella) i el 1897 (la nova). El conjunt de la colònia en construcció fou envoltat per una muralla d'uns dos metres d'alçada que tenia tres portals i dues portes. Els porters i el "sereno" vigilaven que cap treballador entrés o sortís del perímetre de la colònia més tard de les 8 o les 9 del vespre (depenent de l'època de l'any). Aquesta muralla fou enderrocada durant la Guerra Civil i ja no es reconstruí.

L'any 1893 morí Josep Pons i Enrich i tres anys després el seu hereu, Ignasi Pons. A partir d'aquells moments, i fins l'any 1921, Lluís G. Pons, germà del fundador de la colònia, esdevingué l'home fort de la família i l'amo de Cal Pons. La situació de la colònia -ja construïda i consolidada- i la figura del director de la fàbrica -que era qui controlava el funcionament econòmic de l'empresa i el manteniment de l'ordre i la

"pau social" i que disposà de xalet propi a partir de l'any 1900- van permetre, al Sr. Pons, centrar-se en la seva activitat política. Aquests anys en els quals Lluís Pons esdevingué l'amo de Cal Pons és quan es consolidà la relació paternalista envers els treballadors. El paternalisme es basava en un pacte, no escrit, pel qual l'amo oferia feina, pis, menjar, serveis, estabilitat i seguretat als seus obrers a canvi que aquests es limitessin a treballar, obeir i a no trencar la "pau social".

Com la majoria de colònies del Berguedà, Cal Pons es mantingué a ple rendiment i plena de vida fins als anys seixanta. A partir de llavors les coses començaren a evolucionar ràpidament. La fàbrica seguí funcionant fins l'any 1992, però a partir dels anys setanta, i especialment durant els vuitanta, els indicis de la crisi del sector tèxtil es feren sentir i el model de colònia també entrà en decadència: molta gent abandonà Cal Pons i els serveis anaren tancant. Amb el tancament de la fàbrica, el conjunt de la colònia -llevat de la turbina- fou embargat. Quan es posà a la venda -mitjançant subhasta pública, a finals dels anys noranta-, l'Ajuntament de Puig-reig adquirí bona part dels espais de la colònia.

Bibliografia

- R.SERRA i R.VILADES (1987): la colònia Pons de Puig-reig (1875-1987), Berga R.VILADES i R.SERRA : La colònia Pons (Puig-reig), a L'Erol, Any: 2005 Núm.: 86-87 150 anys de colònies industrials
- CLOTET, D i SERRA, R. "Els amos de les colònies", a Històries del riu. El llegat de les colònies, Regió7, 2005, p. 43-44
- CLOTET, D. I SERRA, R. "La casa de l'amo", a Histories del riu. El llegat de les colònies, Regió7, 2005, p. 67-68
- VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa
- TEIXIDOR, E. I SERRA, R. (2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

